

UKRAJNA OKTATÁSI
ÉS TUDOMÁNYÜGYI
MINISZTERIUMA

Mi változik a magyar és a
román tananyelvű iskolákban

„AZ OKTATÁSRÓL” SZÓLÓ TÖRVÉNY NYOMÁN?

A scenic mountain landscape with a lake and evergreen trees. The background shows a valley with a small town, surrounded by dense forests and rolling hills. In the foreground, there are several tall evergreen trees and a grassy field.

Tartalom

3. Bevezető rész, elérhetőségek
4. Az ukrainai nemzetiségi iskolák és azok sajátosságai
6. Milyen „Az oktatásról” szóló törvény 7. cikkelye?
8. Mit biztosít a törvény 7. cikkelye?
9. Teendők a közeljövőben
10. Megcáfoljuk a mítoszokat
14. A nyelvi cikkely megfelel az ukrán jogszabályoknak
15. A nyelvtörvény megfelel a nemzetközi törvényalkotásnak

> 1 BEVEZETŐ RÉSZ

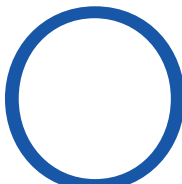
Ha ez a kiadvány az ön kezében van, az azt jelenti, hogy ön pedagógusa vagy tanulója egy magyar vagy román tannyelvű iskolának, vagy az ön gyereke ilyen iskolában tanul. Ön Kárpátalján vagy Bukovinában él – Ukrajna festői, gazdag történelmű vidékén.

Kárpátalja és Bukovina legnagyobb gazdagságát a lakosai jelentik, különböző nemzetiségek képviselői, akik mindig békében és összhangban éltek őseik termékeny földjén. Az ukrán Kárpátalján és Bukovinában soha nem voltak etnikai alapú konfliktusok, és biztosak vagyunk abban, hogy soha nem is lesznek. 2017 szeptemberében Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa elfogadta az új oktatási törvényt. Ez alaptörvény, mely magába foglalja az oktatás minden szféráját az óvodától a felnőttképzésig. Az új oktatási törvény figyelembe vételével fog elkészülni a közeljövőben az középiskolai oktatásról szóló új törvény. Ez azért szükséges, hogy végbe menjen a teljes oktatási reform Ukrajnában, hogy az ukrán iskolák korszerűek legyenek, hogy megfeleljenek a XXI. század kihívásainak, hogy a gyerekek számára érdekes legyen a tanulás, hogy olyan tudást és szakértelmet szerezzenek, melyek segítik őket tehetségük megismerésében, képességeik fejlesztésében és a felnőtt életben való sikeres hasznosításában.

Ukrajna oktatásról szóló törvénye 84 cikkelyből áll. Ezek közül az egyik (a hetedik cikkely) vonatkozik az oktatás nyelvére. Sajnos néhány politikus és pszeudo-szakértő (áltudós) a saját céljaira használja ezt a cikkelyt: azt állítják, hogy az új törvény megfosztja az anyanyelven való tanulás jogától a nemzeti kisebbség tagját, és a nemzetiségi iskolák is bezárásra kerülnek. Ez arcátlan hazugság. Az oktatási törvényben semmi ilyen nincs. Ehelyett újítások és előnyök vannak benne, melyek segítenek jobbra tenni az oktatást az ukrán iskolákban, beleértve a magyar és a román tannyelvű iskolákat is. A kiadványnak, melyet most kezében tart, célja a mítoszok eloszlatása és a nyelvi innovációk megismertetése. A kiadvány Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériumának hivatalos dokumentumain és magyarázatain alapul. Amennyiben maradnak kérdései a kiadvány elolvasása után is, küldje el azokat a press@mon.gov.ua vagy a novashkola2018@gmail.com címekre, vagy használja a nus.org.ua oldalon található kommunikációs csatornát (az „írjon nekünk” („Напишіть нам”) gombra kattintva a főoldal alján).

> 2 AZ UKRAJNAI NEMZETISÉGI ISKOLÁK ÉS AZOK SAJÁTOSSÁGAI

Ukrajnában 400 ezer gyermek 735 iskolában kisebbségi oktatásban részesül.

 rossz nyelvű oktatásban részesül 355 955 tanuló (90,5%), 16 ezer gyermek tanul román iskolában, s ugyanennyi részesül magyar nyelvű oktatásban. Néhány gyermek moldáv (2 693), lengyel (1 785) nyelven tanul. Ezekben az iskolákban az ukrán nyelv csak egy külön tantárgy, melyre a tanterv hetente 2-től 5 óráig irányoz elő.

Azoknak a gyerekeknek, akik kétnyelvű környezetben nevelkedtek, egyszerűbb megtanulni az ukrán nyelvet, mint azoknak a társaiknak, akik olyan részén élnek az országnak, melyen ritkán hallani ukrán szót. Ezek a gyerekek csupán a néhány iskolai óra keretén belül sajátítják el az ukrán nyelvet. Fokozottan nehéz e nyelv megtanulása azoknak a tanulóknak, akiknek anyanyelve nem a szláv nyelvcsaládhoz tartozik, így annak szabályai jelentősen eltérnek az ukránétól. Ezeknek a gyerekeknek sokkal bonyolultabb letenni a külső független felmérést, mely

kötelező az iskola befejeztével. Ez egyben azt is jelenti, hogy ezek a gyerekek nem tudnak felvételizni egyetlen ukrán felsőoktatási intézménybe sem. A nemzeti nyelv ismerete nélkül nem tudnak egyetlen állami munkahelyen sem elhelyezkedni.

Csupán más régiókban, s területeken találnak munkát. Ez a munkához való jog korlátozása, mely Ukrajna Alkotmányának 43. cikkelyében van megírva. De ha az egyén nem ismeri az államnyelvet, ezt a törvényt sem tudja elolvasni, megérteni, így nincs lehetősége megvédeni saját munkavállalói jogait.

Előfordul az is, hogy a kisebbségi iskolákban nincsenek megteremtve azok a feltételek, melyek segítségével a gyerek elsajátíthatja az államnyelvet. Íme néhány adat: 2016-ban több mint 36%-a a kárpátaljai végzős tanulóknak a külső független felmérésen 1–3 pontot szerzett a 12 pontos rendszerben. Ez a legrosszabb eredmény az egész Ukrajnában. Ha az egész ország eredményeit vesszük figyelembe, ilyen rossz eredményt csupán a tanulók 9%-a ért el. A legrosszabb a helyzet a Beregszászi járásban, ahol nagytöbbségben magyar anyanyelvű lakosok élnek. 2017-ben a Beregszászi járás iskoláinak végző-

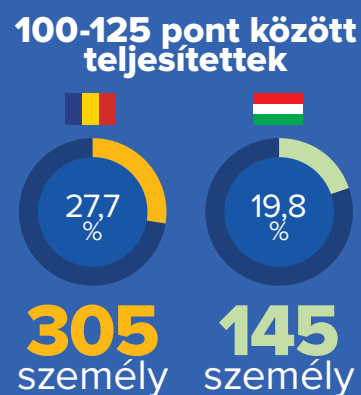
sei közül 70%-a ért el csupán 1–3 pontot a 12 pontos rendszerben ukrán nyelvből. De nem csupán a magyar anyanyelvű tanulók érnek el ilyen alacsony eredményt. A román nyelvű oktatásban részesülő végzősök is alacsony teljesítési szinttel rendelkeznek a felmérések során. Így elesnek attól a lehetőségtől, hogy ukrainai egyetemen tanulhassanak, s jó munkahelyet szerezhessenek Ukrajnában.

Mindennek az az oka, hogy a magyar és a román nyelv teljesen más nyelvcsaládba tartozik, mint az ukrán. Vagyis a magyar és a román családok gyerekeinek nehe-

zebb megtanulni az államnyelvet, mint azoknak, akiknek anyanyelve az ukrán, vagy azoknak, kiknek anyanyelve hasonló az ukránhoz (orosz, lengyel, szlovák). Eddig az állam nem fektetett nagy hangsúlyt a kisebbségi iskolákban való ukrán nyelvoktatásra, nem avatkozott bele a belső ügyekbe, s nem szentelt nagy figyelmet az ukrán nyelv elsajátíttatásának. A nyelvtörvény, az új oktatási törvény részeként, nem akarja korlátozni a tanulókat, ellenkezőleg, kitágítja a lehetőséget számukra. Mindenkinek kell hogy legyen lehetősége a megfelelő oktatásra, a megfelelő

munkalehetőségre, teljesen mindegy, hogy hol lakik. Minden gyermeknek meg kell adni a lehetőséget az államnyelv megtanulására. Elsősorban az oktatási törvény e lehetőségeket szeretné garantálni. Ez nem lesz azonos mindenki számára. Minden Ukrajnában élő kisebbség számára, mely iskolákkal rendelkezik, külön ki lesz dolgozva, figyelembe véve azon közösség specifikus voltát. Lehetőséget ad arra, hogy folyamatosan színvonalas oktatásban részesüljön minden kisebbségben élő tanuló. Mindezekről részletes tájékoztatást adunk a későbbiekben.

A 2017-es évi külső független felmérés eredményei ukrán nyelvből és irodalomból azok esetében, akik a matematika és/vagy az Ukrajna történelme vizsgát románul vagy magyarul tették le

> 3 MILYEN „AZ OKTATÁSRÓL” SZÓLÓ TÖRVÉNY 7. CIKKELYE?

Sajnálatos, hogy az oktatásról szóló törvény elfogadása után a 7. cikkelyel kapcsolatban többféle értelmezés jelent meg, amely a nyelvi kérdést szabályozza. Az értelmezések mítoszokká és elferdítéseké váltak. A hozzászólók többsége azonban nem is olvasta ezt a cikkelyt.

7. cikkely. Az oktatás nyelve

1. Az oktatási folyamat nyelve az oktatási intézményekben az államnyelv. Az állam garantálja/szavatolja Ukrajna minden állampolgárának a jogot az alapképzésre minden szinten (iskola előtti (óvoda), általános középiskolai, szakiskolai, felsőfokú (különböző fokozatú), valamint az iskolán kívüli és másoddiplomás képzésben államnyelven az állami és magán oktatási intézményekben. Azoknak a személyeknek, akik Ukrajna nemzetiségi kisebbségeihez tartoznak, szavatolja a jogot a magán oktatási intézményekben az óvodai és elemi oktatásban az államnyelv mellett a nemzeti kisebbségek nyelvén is. Ez a jog az osztályok (csoportok) törvényszerű létrehozásával valósul

meg, ahol a nemzetiségi kisebbségek nyelvén tanulhatnak az államnyelvvvel együtt, de ez nem terjed ki az ukrán tannyelvű osztályokra, csoportokra.

Azoknak a személyeknek, akik Ukrajna őslakosságához tartoznak, garantálják a jogot a magán oktatási intézményekben az óvodai és általános középiskolai oktatásban az államnyelv mellett a megfelelő őslakosok nyelvén való tanulást. Ez a jog a törvényeknek megfelelően osztályok/csoportok létrehozásával valósul meg a Ukrajna őslakosainak nyelvén az államnyelv mellett, de nem terjed ki az ukrán tannyelvű osztályokra, csoportokra. Azoknak a személyeknek, akik Ukrajna őslakosságához és a nemzetiségi kisebbségeihez tartoznak, garantálják a nemzetiségek és őslakosok nyelvén való tanulást az általános középiskolai szinten a magán oktatási intézményekben vagy a nemzeti kulturális társaságokban. A hallássérült személyeknek joguk van a jelnyelv tanulására és az ukrán jelnyelv elsajátítására.

2. Az oktatási intézmények garantálják az államnyelv kötelező tanulását, különösen a szakiskolákban és a felsőfokú (különböző fokozatú) oktatási intézményekben olyan szinten (óraszámban), amely lehetőséget biztosít a szakmai tevékenységhez a választott szakterületen az államnyelv felhasználásá-

val. Azoknak a személyeknek, akik Ukrajna őslakosaihoz, nemzetiségi kisebbségeihez tartoznak, a külföldieknek és az állampolgársággal nem rendelkező személyeknek megfelelő feltételeket teremtenek az államnyelv elsajátításához.

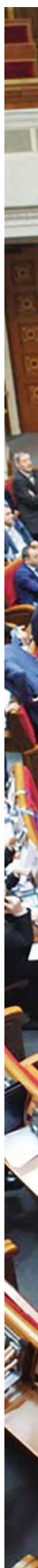
3. Az állam elősegíti a nemzetközi érintkezés nyelvének megtanulását, elsősorban az angol nyelvét, az állami és a magán oktatási intézményekben.

4. Az oktatási intézményekben az oktatási törvénynek megfelelően egy vagy több tantárgyat két vagy több nyelven is oktathatnak – államnyelven, angol nyelven, az Európai Unió hivatalos nyelvein.

5. A szakiskolák, technikumok, felsőfokú szakképzésben kutatók kívánságára a tanintézmények lehetőséget biztosítanak Ukrajna őslakosai, nemzetiségi kisebbségei nyelvének tanulmányozására külön tantárgyként.

6. Az állam elősegíti oktatási intézmények alapítását és működését külföldön, amelyekben ukrán nyelven folyik az oktatás vagy ukrán nyelvet tanulnak.

7. A nyelvhasználat sajátosságait a különböző típusú és szintű oktatási intézményekben speciális törvények szabályozzák.

> 4 MIT BIZTOSÍT A TÖRVÉNY 7. CIKKELYE „AZ OKTATÁS NYELVÉRŐL”?

Előzetesen meg kell jegyeznünk, hogy a parlament által elfogadott „Az oktatásról” szóló törvény alaptörvény, amely az oktatás egész területét érinti óvodai oktatástól a felnőttképzésig bezárólag. Ez a törvény mintegy keretül szolgál, a részletekről a hozzá kapcsolódó speciális törvény rendelkezik, amit a 7. pont 7. cikkelye tartalmaz. Kidolgozás alatt áll „Az általános középiskolai oktatásról szóló törvény”, amely pontosítja az iskolai nyelvhasználatról szóló cikkely minden tételét. Ebben a törvényben pontosan le lesz fektetve a nemzetiségi iskolákat érintő minden jogi feltétel – az anyanyelven való oktatás joga, valamint az államnyelv elsajátítását biztosító feltételek.

A törvény már elfogadott 7. cikkelye meghatározza, hogy az óvodákban és az elemi iskolában a nemzetiségi kisebbség képviselői teljes egészében tanulhatnak anyanyelvükön. Ebben nincsenek változások. Ahogy eddig is, az elemi iskolában a tanulók a tantárgyak 15 %-át tanulják ukrán nyelven. A többi tantárgyat anyanyelvükön tanulhatják. Az iskolai oktatás első négy évében minden lehetőség adott a gyermek iskolai adaptációja számára. Ezzel együtt lehetősége nyílik az ukrán nyelv alapszintű elsajátítására. Az államnyelv elsajátításának tökéletesítése a következő terv alapján zajlik: az 5. osztálytól elsősorban a humán tárgykörbe tartozó tantárgyak ukrán nyelvű oktatását vezetnék be – történelem, földrajz, jog stb. – ott, ahol a szakszavak, nevek és más fontos, tényyszerű adatok már ukrán nyelven

szerepelnek, logikus ukránul tanulni. Minden szinten támogatásban részesül a kétnyelvű oktatás is, annak érdekében, hogy a gyermek természetes módon sajátítsa el a tananyagot anyanyelvén és az államnyelven. Az anyanyelvű és államnyelven tanult tantárgyak aránya változhat a gyermek igényeinek és tudásának függvényében. Az iskola felsőbb osztályaiban megnő az ukrán nyelven oktatott tantárgyak aránya. Az anyanyelven és államnyelven oktatott tantárgyak aránya a nemzetiségi kisebbség igényeinek és sajátosságainak figyelembevételével történik. Az iskolások felkészülését egyes tantárgyak szakterminológiájának elsajátításában kétnyelvű szótárak segítik. Az államnyelven és anyanyelven tanított tantárgyak ajánlott arányát az oktatási intézmények szintjén, Ukrajna „Az általános középiskolai oktatásról szóló törvénye” jelöli ki. Az arányok pontos kijelölése, valamint a két nyelven oktatott

tantárgyak kiválasztása az iskola hatáskörébe fog tartozni, a jogszabályban foglaltaknak megfelelően. Vagyis a törvény nem fosztja meg a gyereket az anyanyelvű oktatástól. A középiskolában és a szakiskolában az ukrán nyelv nem lesz az oktatás egyetlen nyelve. A gyerekeknek most csupán több lehetősége nyílik az ukrán nyelv tökéletesebb elsajátítására. S ezzel lehetőség nyílik számukra felvételezni ukrán felsőoktatási intézményekbe, karriert építeni a fővárosban vagy Ukrajna más területein. Végeredményben, a mai globális világban való érvényesülést is segíti az egyén többnyelvűsége. „Az oktatásról” szóló törvény átmeneti rendelkezésekkel bír. Ennek értelmében 2020-ig az iskolások a törvény elfogadásáig érvényes szabályok szerint tanulhatnak. Azért, hogy ezeknek az iskolásoknak 2020-tól könnyebb legyen tanulni, az ukrán nyelvű órák számát fokozatosan emelni fogják.

> 5 TEENDŐK A KÖZELJÖVŐBEN?

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma szakszótárakat készül kiadni, azzal a céllal, hogy a gyerekek a tananyagot párhuzamosan két nyelven sajátíthassák el. A szótárakat már a közeljövőben beszerzik és eljuttatják a közoktatási intézményekbe. Ez „Az oktatásról” szóló törvény első eredménye.

Annak érdekében, hogy 2020-ig zökkenőmentes legyen az ukrán nyelvű órák számának emelése, tervezetbe van véve:

1. A nemzetiségi iskolák 1–4. osztályában (1 órával) emelni az ukrán nyelv – órák számát. Ez a fakultatív foglalkozásokat kiegészítő órák, valamint egyéni és csoportos foglalkozások keretén belül vezetik be;
2. A nemzetiségi iskolák 5–9. osztályában (legalább 1 órával) emelni az ukrán nyelvórák számát. Ezt kiegészítő órák keretén belül vezetik be, különböző tantárgyak mélyreható elsajátításának szándékával – (Kárpátalján, regionális kísérlet keretein belül, a magyar nyelvű oktatási intézmények 5–9. osztályában az ukrán nyelv mélyreható elsajátításának céljával, már most folyamatban van a többlet óraszámok bevezetése – 46 iskola, 130 pedagógus, 1875 iskolás);

3. Az elemi iskola 3. osztályától lehetőség nyílik, egyéni döntés alapján bevezetni egy-két tantárgy állami vagy kétnyelvű oktatását. Ez csak szakképzett pedagógusok bevonásával és szülők beleegyezésével kivitelezhető;
4. Az általános- és középiskolában szintén lehetőség van, személyes döntés kezdeményezésével, fokozatosan emelni az ukrán nyelven tanított tantárgyak számát. Ez csak szakképzett pedagógusok bevonásával és szülők beleegyezésével kivitelezhető;
5. A nemzetiségi iskolák pedagógusai számára lehetőség nyílik, állami finanszírozás keretein belül, részt venni kiegészítő szakfoglalkozásokon az ukrán nyelv ismeretének tökéletesítése céljából;
6. A törvény hatálya alá eső iskolák pedagógusai számára tervbe vették szakfoglalkozások, veb-foglalkozások, multilingvális (többnyelvű) oktatás bevezetését nemzetközi szakértők bevonásával, felhasználva az Európai Unió és az EBESZ tapasztalatait, valamint együttműködve az EBESZ kisebbségi jogokért felelős bizottságával;
7. Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma együttműködve az Ungvári Nemzeti Egyetemmel azon dolgozik, hogy új módszertani követelményrendszer hozzon létre az ukrán nyelv oktatását illetően olyan tanulók számára, akiknek az anyanyelve más nyelvcsaládba tartozik. Ennek eredményeként megváltoznak a pedagógusok számára készült tankönyvek és módszertani segédanyagok is.

> 6 MEGCÁFOLJUK A MÍTOSZOKAT

1. mítosz: Minden nemzeti kisebbségi iskolát bezárnak.

CÁFOLAT: Ez hazugság és manipuláció. Az oktatási törvény nem tiltja az olyan iskolák tevékenységét, ahol a nemzeti kisebbségek tanulnak. Vagyis egyik nemzeti kisebbség iskoláját sem fogják bezárni. Sőt, az oktatási törvény megerősíti az anyanyelv elsajátításának lehetőségét (abban az esetben, ha az eltér az államnyelvtől), mint egy olyan kompetencia elérését, amelyet a gyermeknek az iskolai oktatásban kell megszereznie (12. cikk, 1. bekezdés).

2. mítosz: Mos- tantól a nemzeti kisebbségek képviselői csak fakultatív órák keretében tanulhat- ják az anyanyelvüket.

CÁFOLAT: Nem, ez nem igaz. Az 5–12. évfolyamokon a tanterv szerves részét képezik azok az órák, amelyeket a nemzeti kisebbségek anyanyelvén oktatnak és az anyanyelvi órák, emellett fokozatosan növekszik majd azoknak a tárgyaknak a száma, amelyeket ukrán nyelven oktatnak.

Például az EU tag Észtországban a 12. évfolyamon a tárgyak 60%-át államnyelven, a 40%-át a nemzeti kisebbségek nyelvén oktatják. Mint már említésre került, Ukrajnában a nyelvhasználat aránya különböző mértékű lesz a különböző nemzeti-
ségi csoportok esetében. Ezt főként az határozza meg, hogy a tanítás nyelve mely nyelvcsoporthoz tartozik, azonos nyelvcsoporthoz van-e az államnyelvvél vagy sem.

3. mítosz: A tanulónak kötelező lesz a külső független felmérés (ZNO) állami összegző attesztáció (DPA) az ál- lamnyelven teljesíteniük.

CÁFOLAT: Ez sem igaz. A külső független felmérés (ZNO) nemzeti nyelven való teljesítésének joga megmarad, ahogyan erre most is lehetőség van. Itt nincsenek újítások. Ugyanez vonatkozik a állami összegző attesztációra (DPA) is, vagyis lehetőségük lesz a gyermekeknek ezt az anyanyelvükön teljesíteni, azon, amelyen az iskolában tanultak.

4. mítosz: Nemcsak a nemzeti kisebbségek iskolái szűn- nek meg, hanem az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológiai Tanszéke is.

CÁFOLAT: Ez egy újabb hazugság, amelyet cáfolta a magyarországi ukrán nagykövet is. A kar továbbra is működni fog. Érdemes megjegyezni, hogy az oktatás itt ma sem kizárólag magyar nyelven történik, hanem a magyar mellett ukrán nyelven is tanítanak.

5. mítosz: Az általános isko- lákra vonatko- zó új állami szabvány (szabályozás) nem veszi figyelembe a nemzeti kisebbségek igényeit.

CÁFOLAT: Lilia Grinevich, az oktatási és tudományos miniszter többször megjegyezte, hogy az új állami szabvány és a tanterv megbeszélésre kerül azon régió értelmiségének képviselőivel, ahol a nemzeti kisebbségi közösségek egy tömbben élnek. Az új állami szabványban két új tantervet dolgoznak ki, bár mindig is csak egy volt. Az első, az alaptanterv az ukrán nyelvű iskolák számára készül. A második olyan iskolák számára válik elérhetővé, amelyekben az őslakosok vagy nemzeti kisebbségek nyelvén oktatnak.

A nyelv- és irodalomoktatás kérdésköre a második tanterv értelmében két részre bomlik:

A large, bold black question mark is centered on a white rectangular card. The card is held by a person whose hands are visible at the top corners. The person is wearing a grey suit jacket over a blue and white striped shirt. The background is a blurred office setting with another person in a grey suit holding a similar white card with a question mark.

1. az ukrán mint államnyelv oktatása.
2. az illető őslakosság, illetve a nemzeti kisebbség nyelvének tanítása.

A szóban forgó tősgyökeres nép, illetve kisebbség nyelvén oktató iskolák számára az alaptanterv nem variatív része az alábbiakat irányozza elő:

1. az ukrán nyelv tanítása : az 1-2 osztályban – heti 5 óra, az 3-4 osztályban – heti 6 óra;
2. az őslakosság, illetve a nemzeti kisebbség számára: az 1-2 osztályban – heti 6 óra, a 3-4 osztályban – heti 5 óra.

A tanterv variatív részében 1 óra van előírva vagy a nemzeti kisebbség nyelvén vagy valamely idegen nyelv tanítására. A szülőknek beleszólásuk lesz abba, hogy az iskola melyik lehetőséget válassza.

Ez az elemi iskolákat érinti, amelyekben az új ukrán állami iskola-rendszer a legrövidebb időn belül elfogadásra kerül majd.

6. mítosz.
Mostantól az iskola elvégzését tanúsító új dokumentumok kerülnek forgalomba.

CÁFOLAT: Az eddigi gyakorlatnak megfelelően egy forma szerint és csak államnyelven kerülnek kiadásra, ami azt jelenti, hogy ezek a dokumentumok soha nem készültek a nemzeti kisebbségek nyelvén vagy idegen nyelven. Igény szerint ezek lefordíthatóak és hitelesíthetők

7. mítosz.
Nincsenek megfelelő tankönyvek, amelyekből a gyerekek a nemzetiségi oktatási nyelvű iskolákban tanulhatnak.

CÁFOLAT: 2008-ban kerültek kiadásra kétnyelvű szakszótárak a nemzetiségi

iskolák számára. Idén újabb kétnyelvű szakszótárak kerülnek ki a nyomdákba. Ezek a korábbiaknál bővebbek, ami az egyik első hozadéka az új oktatási törvénynek., amely kötelezővé teszi az ukrán nyelv oktatási színvonalának javítását.

A tankönyvek minőségének problémája – összukrajnai probléma.

Nagyon sok közülük tartalmilag idejétmúlt, külalakja miatt érdektelen a gyerekek számára, vagy épp elavult módszerek alapján készült.

Az új oktatási törvény értelmében lehetővé válik olyan új generációs ukrán tankönyvek nyomtatása, amelyek többek között a nemzeti kisebbségek nyelvi sajátosságait is figyelembe fogják venni.

8. mítosz.
A tanárok nem készültek fel egy ilyen típusú átállásra, ezért elbocsájtásra kerülnek vagy pályaelhagyókká válnak.

CÁFOLAT: még egy széles körben terjedő mítosz, amit gyakran hallunk. Ukrajna pedagógusai okosak és tehetségesek, csupán lehetőséget kell kapniuk a fejlődésre.

Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma már dolgozik a tanárok továbbképzését segítő lehetőségeken: állami támogatású átképzési tréningeket, továbbképzéseket, valamint online tanfolyamokat és a szükséges módszertani anyagokat terveznek.

A pedagógusok félnek, hogy nekik is tanulniuk kell majd. Ugyanakkor tudjuk, hogy az egy életen át történő tanulás a 21. század egyik követelménye, és az új ukrán iskola kompetenciájának alapja. A jövő évtől kezdve éppen erre, a tanárok képzésére fektet nagy hangsúlyt az oktatási minisztérium, ezzel együtt több pénzt is fordít e célra. Jelenleg a minisztérium az újságírókig mindenki erre a témára fókuszál. Mert a tanár kulcsszereplője az új ukrán iskola megvalósítását célzó oktatási reformoknak.

2017-ben a tanárok fizetése 50 %-kal nőtt, a következő évben a tervek szerint további 25 %-kal emelkedik majd. Ezért cserébe az állam felelősségteljesebb munkát és önképzést is vár a pedagógusoktól.

9. mítosz.
Mostantól romlani fog a nemzetiségi iskolák oktatási szintje.

CÁFOLAT: A kijelentés teljesen megalapozatlan. A Független Tesztelési Központ adatai szerint a magyar és román tannyelvű iskolák diákjai összességében gyengébb eredményeket tudnak felmutatni más tantárgyak vonatkozásában is, nem csak ukrán nyelv és irodalomból. Ez azzal magyarázható, hogy ezekbe az iskolákba nehéz jó pedagógusokat találni. Amennyiben a tantárgyak egy része ukrán nyelven kerül majd oktatásra, a tanári kínálat is kibővül. az ukrán nyelv jobb elsajátítása révén pedig a magyar és a román tannyelvű iskolákban dolgozó pedagógusok nagyobb mennyiségben juthatnak a fejlődésüket, képzésüket szolgáló módszertani anyagokhoz.

Az új törvény célja a minőségi oktatás. Mindenki számára. Ennek megfelelően az oktatás színvonala nemhogy csökkenni, hanem, pont ellenkezően, növekedni fog.

10. mítosz Ilyen körülmények között a gyerekek nem képesek jól tanulni.

CÁFOLAT: Az anyanyelven való tanítás lehetősége megmarad a 11. osztályig, ezt biztosan garantálja majd az új oktatási törvény középiskolai képzéssel foglalkozó része. Emellett a tanulók számára meg fogják teremteni az államnyelv elsajátításához szükséges feltételeket. A többnyelvűség pedig sikeressé teszi majd a gyerekeket.

> 7 A NYELVI CIKKELY MEGFELEL AZ UKRÁN JOGSZABÁLYOKNAK

A jogszabályalkotók az Ukrajna Alkotmánya 10. és 53. cikkelyéből kiindulva, amelyek állami garanciát irányoznak elő a „az ukrán nyelv sokoldalú fejlesztésére és funkcionálására vonatkozóan a társadalmi élet valamennyi irányvonalában Ukrajna teljes területén”, továbbá jogot biztosítanak a nemzeti kisebbségeknek, hogy „anyanyelven tanulhassanak vagy tanulhassák anyanyelvüket az állami és magán oktatási intézményekben vagy nemzeti kulturális szövetségek által”.

Ezen cikkelyek magyarázata az Ukrán Alkotmánybíróság határozata alapján megy végbe – államunk egyetlen olyan szerve által, amely magyarázhatja az Alkotmány rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság 1999. december 14-én hozott határozatának 2. pontja szerint megállapítást nyert: „Az Ukrán Alkotmány 10. cikkelyének és Ukrajna törvényeinek rendelkezései, amelyek garantálják Ukrajnában a nyelvhasználatot, beleértve az oktatásban is, az óvodákban, középiskolákban, szakközépiskolákban és állami és kommunális felsőoktatási intézményekben az ukrán nyelv. Az állami és kommunális intézményekben az államnyelv mellett az Ukrán Alkotmány rendelkezései alapján, 53. cikkely 5. bekezdés, és Ukrajna törvényei szerint az oktatásban használhatják és tanulhatják a kisebbségi nyelveket.” A

jogszabály-alkotók az Alkotmány rendelkezéseiből kiindulva arra a következtetésre jutottak, hogy Ukrajna állampolgárainak nem lehet a jogait korlátozni, amelyeket az Ukrán Alkotmány 22., 23., 24. cikkelyei irányoznak elő. Az Ukrán Alkotmánybíróság jogi álláspontjának megfelelően (2005. október 11-én hozott 8-pn/2005. számú határozata) „a kisebbségek jogainak és szabadságának korlátozása az ember jellemét sértik, amelyeket megfelelő jogokban és szabadságjogokban tükröződnek, azaz minőségi jellegű jogokban”. „A jogok és a szabadság korlátozása – szubjektumok, területek, idő, hála mennyiségének és nagyságának vagy bármilyen más mérhető mutatók körének csökkentése a jogok és szabadság terén, azaz mennyiségi jellemzői”. Ukrajna „Az oktatásról” szóló szabályozza az állampolgárok oktatásához való jogot, mint alapvető emberi jogot.

Ahogy az Alkotmánybíróság jogi állásfoglalásából kitűnik, az oktatási törvény nem engedélyez jogtiprást. Nem szűkíti le azoknak a személyeknek a számát, akiknek joguk van az anyanyelven való tanulásra, illetve nem csökkenti a területi vagy óraszám-beli követelmények alkalmazását az oktatásra való jogban. Nem szögezhetjük le azt, hogy hátrány az államnyelv oktatási nyelvként való bevezetése az elemi iskola (1.-4. osztály) elvégzése után, mivel a törvény lehetővé teszi egy vagy néhány tantárgy oktatását az Európai Unió hivatalos nyelvein. A Törvény, épp ellenkezőleg, eltörli a nemzeti kisebbségek tényleges diszkriminációját a felsőoktatáshoz való hozzáférés terén, kitágítja a nemzeti kisebbségek és őslakosok jogi lehetőségeit a szakma elsajátítására vagy a felsőfokú oktatásra, egyenlő feltételeket biztosít a teljes középiskolai végzettség (érettségi) megszerzéséhez.

7 A NYELVTÖRVÉNY MEGFELEL A NEMZETKÖZI TÖRVÉNYALKOTÁSNAK

A nemzeti kisebbségek kérdésében, a nyelv elsajátítását illetően, az európai térségben érvényben lévő nemzetközi dokumentumoknak megfelelően várható, hogy a kisebbségek nyelvének megtanulása nem hat hátrányosan az államnyelv elsajátítására.

Nevezetesen, a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartájában (Strassburg, 1992. november 5.) szó van arról, hogy a nemzeti kisebbségekkel szemben támasztott minden kötelezettséget nem „a hivatalos nyelv (nyelvek), államnyelv” kárára kell végrehajtani. „Az oktatásról” szóló törvény 7. cikke megírásához ilyen dokumentumokat használtak fel:

- Keretkonvenció a nemzeti kisebbségek védelméről (érvénybe lépett 1998. 05. 01.)

- a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája
- 14 érvényben lévő kétoldalú Egyezmény a nemzetközi partnerekkel
- UNESCO konvenció az oktatás diszkriminációja elleni harcban, kelt 1960. december 14. (csak orosz nyelven)
- A nemzeti vagy etnikai, vallási és nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló deklaráció (jóváhagyva az ENSZ közgyűlés 47/135 határozatában, kelt 1992. december 18-án)
- Hágai javaslatok a nemzeti kisebbségek oktatási jogairól.

Ukrajna betartja a nemzetközi kötelezettségeit, ezért elküldte az oktatásról szóló törvényt véleményezésre az Európai Bizottsághoz, annak jogi szakértőjéhez, a Velencei Bizottsághoz, amely az Európa Tanács jogi kérdésekben illetékes szakbizottsága. December 11-én a Velencei Bizottság közzétette az oktatási törvénnyel kapcsolatos állásfoglalását.

A Velencei Bizottság határozata megállapítja:

- „az állami szervek teljes mértékben jogosultak az államnyelv fejlesztésére, használatára és védelmére” (75 pont)
- „az oktatás nyelvéről szóló törvény vélhetően megfelel azoknak a kihívásoknak, amelyek fölmerültek a nemzetbiztonság, az országban végbemenő események kapcsán” (73 pont)

A Velencei Bizottság hangsúlyozza, hogy a törvény bizonyos mértékben nem elégíti ki a nemzeti kisebbségek oktatáshoz való jogát, éppen ezért föl hívja az ukrán fél figyelmét az ide vonatkozó szabályok és jogi normatívák egyértelművé tételére, beleértve a középiskolai oktatásról szóló törvényt is.

Ugyanakkor javasolja az oktatásról szóló törvény megvalósítására szánt átmeneti időszak meghosszabbítását.

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma háláját fejezi ki a konstruktív és kiegyensúlyozott véleményért a Velencei Bizottságnak. A Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma egyetért a bizottság azon véleményével, mely szerint a nyelvtörvény valóságba való átültetése hosszabb időt igényel, amit kérni is fog Ukrajna parlamenti képviselői testületétől. A minisztérium máris dolgozik a középiskolai oktatásról szóló törvény kiegészítésein, amelyben részletesen le lesznek írva a nemzeti kisebbségek jogai, beleértve a különböző nemzeti kisebbségek nyelveinek specifikumain alapuló sajátosságokat.

Ezen kívül javaslatra kerül a magyar és a román tannyelvű iskolák számára egy külön modell, mivel ezek a nyelvek a szlávtól eltérő, más nyelvcsoportokba tartoznak.

Célunk – az államnyelv oktatásának javítása mellett a nemzeti kisebbségek nyelvén történő oktatás biztosítása.

UKRAJNA OKTATÁSI
ÉS TUDOMÁNYÜGYI
MINISZTERIUMA

Az oktatás – jegyünk a jövőbe.

A gyermek elméje nagyon plasztikus. A felfedezés és a megismerés iránti vágy a gyermek természetes igénye. Éppen az iskolás korban legkönnyebb nyelveket tanulni. Sok felnőtt sajnálja, hogy gyermekkorában nem tanult meg nyelveket, mert felnőtt korban ez már sokkal nehezebb. „Az oktatásról” szóló törvény arra törekszik, hogy minden gyermek, beleértve azt is, aki nemzetiségi közösségben él, egyenlő feltételekkel induljon a sikeres életbe.

Az oktatási törvénnyel kapcsolatos
egyéb információkat az alábbi
honlapokon találhatnak:

mon.gov.ua
nus.org.ua